

Sygn. akt I ACa 304/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Piotr Wójtowicz
Sędziowie :	SA Joanna Naczyńska SO del. Lucyna Morys-Magiera
Protokolant :	Barbara Białożył

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2018 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w J.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt II C 961/15,

1) zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 1. o tyle, że zasądzone nim odsetki ustawowe za opóźnienie należne są:

- od 140 000 (stu czterdziestu tysięcy) złotych od dnia 23 grudnia 2015 roku do dnia 10 sierpnia 2017 roku,

- od 259 090,75 (dwustu pięćdziesięciu dziewięciu tysięcy dziewięćdziesięciu i 75/100) złotych od dnia 11 sierpnia 2017 roku,

a w pozostałej części powództwo o odsetki oddala;

b) w punkcie 3. o tyle, że zasądzone nim koszty obniża do 3 600 (trzech tysięcy sześciuset) złotych;

2) oddala apelację w pozostałej części;

3) zasądza od pozwanej na rzecz powódki 4 050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) złotych z tytułu kosztów postępowania apelacyjnego.

SO del. Lucyna Morys - Magiera	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Joanna Naczyńska
--------------------------------	---------------------	----------------------

Sygn. akt I A Ca 304/18

UZASADNIENIE

Powódka A. S. po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa domagała się od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w J. zapłaty 259.090,75zł tytułem odszkodowania za szkodę spowodowaną ruchem zakładu górniczego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od 140.000zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia jego uprzedniej modyfikacji, od 2.000zł od dnia następującego po dniu uprzedniej modyfikacji do dnia kolejnej modyfikacji, od 259.090,75zł od dnia następującego po drugiej modyfikacji do dnia zapłaty. Nadto wniosła o zwrot kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Rozszerzenie powództwa nastąpiło pismami wniesionymi 1 września 2016r. oraz 25 lipca 2017r. Powódka motywowała, iż jest właścicielem nieruchomości położonej w J. przy ul. (...), na której znajduje się budynek mieszalny z zabudową garażową, a w związku z zauważonymi szkodami górnictwami zgłosiła roszczenie pozwanej wnioskiem z 10 grudnia 2012r., wskazując, że główne szkody ujawniły się w roku 2012 i dotyczyły w szczególności spękań ścian czy uszkodzeń tynków. Powódka wskazała, że pozwana w piśmie z 21 czerwca 2013r. uznała określone szkody oraz wykonała opinię budowlaną. Powódka podała, że na etapie wznoszenia budynku nie został on zabezpieczony przed szkodami górnictwami, ponieważ brak było planów eksploatacji pozwanej w tym rejonie, zaś według opinii górniczej pozwanej nieruchomość znajduje się na terenie III kategorii szkód górnictwami. Podniosła, że szkody powstałe w budynku ulegają dalszemu rozszerzeniu. Wnosiła o zwrot 2.000zł tytułem kosztów projektu budowlanego dotyczącego opracowania sposobu zabezpieczenia jej budynku oraz naprawy szkód górnictwami.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w części dotyczącej wypłaty odszkodowania ponad kwotę 26.000zł, uznając powództwo do 26.000zł oraz wniosła o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego radcy prawnego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17zł. Podniosła, że na jej zlecenie opracowano opinię budowlaną określającą sposób naprawy uszkodzeń spowodowanych eksploatacją górnictwami, wedle której z uwagi na zakończenie eksploatacji górnictwami i brak prognozowanych wpływów zabezpieczenie budynku jest niecelowe. W związku z powyższym pozwana odmówiła odszkodowania w zakresie wykonania profilaktycznych zabezpieczeń budynku. Jej zdaniem wymiana elementów konstrukcji dachu nie ma związku z prowadzoną eksploatacją górnictwami.

Zaskarżonym wyrokiem z 6 lutego 2018r. Sąd Okręgowy w Katowicach orzekł, iż:

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 259.090,75 zł (dwieście

pięćdziesiąt dziewięć tysięcy dziewięćdziesiąt złotych siedemdziesiąt pięć

groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od następujących kwot:

- od kwoty 140.000,00 zł (sto czterdzieści tysięcy złotych) od dnia 23 grudnia 2015 roku do dnia 1 września 2016 roku,
- od kwoty 142.000,00 zł (sto czterdzieści dwa tysiące złotych) od dnia 2 września 2016 roku do dnia 25 lipca 2017 roku,

- od kwoty 259.090,75 zł (dwieście pięćdziesiąt dziewięć tysięcy dziewięćdziesiąt złotych siedemdziesiąt pięć groszy) od dnia 26 lipca 2017 roku;
2. nadaje wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności w odniesieniu do kwoty 26.000,00 zł (dwadzieścia sześć tysięcy złotych);
1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.400,00 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Katowicach następujące kwoty:
- 12.955,00 zł (dwanaście tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt pięć złotych) tytułem opłaty od pozwu od ponoszenia której powódka była zwolniona,
  - 3.677,92 zł (trzy tysiące sześćset siedemdziesiąt siedem złotych dziewięćdziesiąt dwa grosze) tytułem wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Poza sporem było, iż powódka jest właścicielem nieruchomości położonej w J. przy ul. (...), na której znajduje się budynek mieszkalny z zabudową garażową.

W związku z zauważonymi szkodami górniczymi powódka zgłosiła roszczenie pozwanej wnioskiem z 10 grudnia 2012r. Mimo prowadzonych negocjacji i wymiany korespondencji nie doszło pomiędzy stronami do porozumienia na etapie przesądowym.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że budynek mieszkalny, usytuowany na nieruchomości powódki, został wybudowany w 2007r. w oparciu o decyzję nr (...) z 8 lipca 1997r. Prezydenta Miasta J., zatwierdzającego projekt na budowę budynku mieszkalnego z garażem bez nakazu zabezpieczenia tego obiektu na wpływ robót górniczych.

W oparciu o dowód z opinii biegłego J. N. (1) oraz biegłej M. L. (1) ustalono, iż w budynku mieszkalnym z garażem wystąpiły następujące uszkodzenia:

- pionowe i ukośne niki zarysowania na fundamentach,
- poziome opadnięcie fundamentów po stronie tylnej na dł. ok 2m, strona NE,
- pęknięcia i zarysowania pojedynczych cegieł, ewentualny dalszy przebieg zarysowania w spoinach między cegłami. Budynek jest nieotynkowany,
- rozregulowanie spadków rynien dachowych,
- zarysowania w pomieszczeniach: tynków w fasetach, na oporach nadproży okiennych i drzwiowych oraz wokół otworów okiennych i drzwiowych,
- w pomieszczeniach (2,3,4) występują rozległe pęknięcia murów,
- silnie rozregulowana i zwichrowana stolarka okienna w pomieszczeniach (1,2,3),
- rozstępy na styku podłóg i ścian,
- pojedyncze pęknięcia glazury ściennej i podłogowej w pomieszczeniach nr 4,9,10,
- zaciskanie skrzydeł drzwiowych w pomieszczeniach (1,3,5 i 6),
- w pomieszczeniach poddasza nieliczne niki rysy na tynku głównie w otworach okiennych,

- poluzowanie połączeń konstrukcji drewnianej stropodachu.

W ogrodzeniu nastąpiło rozregulowanie metalowej bramy i małe widoczne odchylenie od pionu słupków ogrodzenia.

Ustalono za biegłą M. L. (1), iż nieujawnione uszkodzenia typy zarysowania i pęknięcia mogą ulegać powiększeniu co może zagrażać mieszkańcom.

Przyczyną pęknięć pionowych muru oporowego i odchylenia od pionu jest brak rozperek stabilizujących mur od strony zewnętrznej koniecznych ze względu na napór od gruntu jaki ten mur przejmuje.

Pomiar wychylenia w budynku mieszalnym wykonany w poziomie podłóg parteru w dniu 10 kwietnia 2015r. wykazał wychylenia zaliczane do nieodczuwalnych. Kierunek wychylenia jest północno - zachodni w kierunku pola eksploatacyjnego.

Pozwana planuje dalszą eksploatację górniczą w tym rejonie w pokładzie 209 po roku 2025.

Sąd Okręgowy w oparciu o wnioski opinii biegłego J. N. (1) ustalił, iż obecne uszkodzenia są wynikiem dokonanej w jego rejonie w latach 2012 i 2014 r. eksploatacji górniczej (pokładu 207) i brakiem zabezpieczenia budynku na wpływy robót górniczych, jako że pozwolenie na budowę takiego zabezpieczenia nie wskazywało.

Ustalono, że po przejściu eksploatacji prowadzonej w 2014 r. budynek znalazł się na krawędzi wybranego pola, co skutkować może w przyszłości dalszymi ujemnymi zdarzeniami w postaci nr wychyleń, pęknięć itp. dlatego konieczne będzie wykonanie profilaktycznego zabezpieczenia jego konstrukcji nośnej. W rejon C. docierają drgania sejsmiczne pochodzenia górniczego, mogące mieć wpływ bezpośredni na powstawanie uszkodzeń głównie elementów wykończeniowych budynku, ale również mogły dynamizować wpływy pośrednie ciągle takie jak osiadanie, wychylenie rozciąganie i ściskami terenu. Ostatnie znaczące drgania wystąpiły w 2014 r.

Za biegłym przyjęto, iż uszkodzenia w budynku mieszkalnym powódki są przyczynowo związane z eksploatacją górniczą przeprowadzoną przez (...) Spółkę Akcyjną w J. w latach 2012-2014 w pokładzie 207.

Budynek mieszkalny powódki nie został zabezpieczony na wpływy eksploatacji górniczej. Obecnie znajduje się na krawędzi eksploatacji górniczej w pokładzie 207.

Sąd pierwszej instancji stwierdził w oparciu o dowód z opinii biegłych J. N. (1) i M. L. (1), iż wykonanie profilaktycznego zabezpieczenia jest konieczne i od tego należy rozpocząć naprawę uszkodzonego obiektu. Potrzebę wykonania profilaktycznego zabezpieczenia uzasadnia fakt, że strona pozwana popełniła błąd w ocenie kategorii odporności tego budynku przed rozpoczęciem eksploatacji górniczej w pokładzie 207.

W rzeczywistości budynek miał odporność kategorii drugiej i wymagał zabezpieczenia profilaktycznego na prognozowane wpływy kat. III przed rozpoczęciem eksploatacji górniczej pokładu 207. Druga kategoria odporności budynku, niższa od prognozowanych wpływów kategorii III oraz planowana dalsza eksploatacja górnicza w pokładzie 209 uzasadniają konieczność wykonania prac zabezpieczających, które podniosą odporność tego budynku.

Za biegłymi Sąd Okręgowy stwierdził, iż uwzględniając czynniki cenotwórcze dla II kwartału 2017 r. według publikacji S., koszt wykonania robót zabezpieczających wynosi 158.490,55zł netto (171.169,79 zł brutto).

Koszt prac remontowych przywracających stan poprzedni wynosi: 57.737,62 zł netto (62.625,96 zł brutto).

Koszt wykonania projektu zabezpieczenia wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę wynosi 4305 zł brutto, koszt nadzoru inspektorskiego wynosi 1230 zł brutto, koszt dwukrotnej realokacji wyposażenia przy założeniu 3-ech kursów samochodu z obsługą wynosi 3300 zł brutto, koszt magazynowania (4miesiące) wynosi 2460 zł brutto, koszt wynajęcia lokalu zastępczego (4 miesiące) wynosi 14.000 zł brutto. Łącznie koszty dodatkowe wynoszą netto 20.565,04 zł (25.295 zł brutto).

Łączny koszt naprawienia szkody w nieruchomości powódki wynosi 259.090,75 zł brutto.

Na podstawie opinii biegłych J. N. (2) oraz M. L. (1) Sąd pierwszej instancji ustalił warunki geologiczne i sytuację górnictw nieruchomości powódki, rozmiar szkód oraz właściwy sposób ich naprawy, jak również konieczność wykonania zabezpieczeń. W wyniku zarzutów pozwanej dopuszczono dowód z uzupełniającej opinii biegłej M. L. (1), która stwierdziła, iż zbrojenie w ławach fundamentowych budynku powódki nie zostało zaprojektowane na wpływy eksploatacji górniczej, ponadto nieruchomość powódki znajduje się w bardzo niekorzystnym położeniu w stosunku do krawędzi eksploatacji górniczej, a bryła budynku jest silnie rozczłonkowana. Wskazał, iż biegła zaznaczała, iż w przypadku gdy kategoria terenu górnictwa jest wyższa od kategorii odporności budynku przyjmuje się, że jest on nieodporny, zaś w przypadku gdy kategoria terenu górnictwa jest równa kategorii odporności budynku przyjmuje się, że jest on słabo odporny i w obu przypadkach należy, rozważyć konieczność zabezpieczenia lub dozabezpieczenia na przejście wpływów eksploatacji górniczej. Zdaniem biegłej ponieważ pozwana nie uwzględniła konieczności zabezpieczenia lub dozabezpieczenia budynku powódki przed rozpoczęciem eksploatacji górniczej w pokładzie 207, a w budynku wystąpiły poważne uszkodzenia, to obecnie trzeba wykonać prace remontowe łącznie z dozabezpieczeniem, aby przywrócić go do stanu pierwotnej stateczności i użyteczności zgodnie z przeznaczeniem. Temu służyć ma wykonanie opaski w poziomie fundamentów i nie można czekać z tymi pracami do kolejnej eksploatacji górniczej. Tę opinię biegłej Sąd Okręgowy uznał za zgodną z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, fachową, w pełni miarodajną. Wskazał, że biegła w opinii uzupełniającej rzeczowo wyjaśniła wszelkie wątpliwości co do treści opinii pierwotnej, czyniąc tym samym wyrażoną przez siebie opinię jako zupełną, kompleksową, odpowiadającą w pełni na postawione tezy dowodowe, pozwalającą zweryfikować zawarte w niej rozumowanie, co do trafności wniosków końcowych. Za biegłą przyjął więc konieczność wykonania zabezpieczenia budynku mieszkalnego powódki, uznając, że opinia biegłej nie wymagała w dalszym stopniu uzupełniania czy doprecyzowania, skoro istotne dla rozstrzygnięcia sprawy fakty zostały w zupełności wyjaśnione, w związku z czym oddalono wniosek o dopuszczenie dowodu kolejnego dowodu z biegłego z zakresu budownictwa i szkód górniczych. Sąd pierwszej instancji zważył, że opinie biegłych J. N. (2) oraz M. L. (1) uzupełniały się wzajemnie i nie pozostawały w sprzeczności. Z ich treści bezsprzecznie wynikało, że zabezpieczenie budynku przed wpływami eksploatacji górniczej jest uzasadnione, przy uwzględnieniu że pozwana planuje dalszą eksploatację górnictw w tym rejonie w pokładzie 209 po roku 2025.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał, iż roszczenie powódki jest uzasadnione w ostatecznie dochodzonym kształcie. Uznał odpowiedzialność pozwanej za wykazaną co do zasady, skoro bezspornym było, iż nieruchomość powódki znajduje się w zakresie eksploatacyjnym kopalni należącej do pozwanej i to pozwana winna naprawić szkodę powstałą na nieruchomości powódki.

Odnosząc się do naprawy szkody w nieruchomości powódki, Sąd oparł się na regulacji art. 144 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2011 r., Nr 163, poz. 981) oraz art. 133 ust. 1 i 2 kc w zw. z art. 145 ustawy.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że odpowiedzialność za szkody górnicze ma charakter odpowiedzialności deliktowej, a zatem zastosowanie do niej znajdzie między innymi art. 435 § 1 kc. Przywołał także normę art. 361 § 2 k.c. zasada jest, że naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu nie wyrządzono szkody. Wskazał, że na zasadzie art. 363 § 1 zd. 1 kc poszkodowanemu pozostawiono prawo wyboru sposobu naprawy szkody: bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej.

Roszczenie strony powodowej o zasądzenie kosztów zabezpieczenia budynku niezbędnych do zapobieżenia powstania szkodom górniczym w obszarze nieruchomości powódki, zostało ocenione przez pryzmat uregulowania zawartego w art. 150 w zw. z art. 144, 145 oraz 148 ustawy z dn. 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Sąd Okręgowy przyjął, że zwrot kosztów zabezpieczenia obiektu budowlanego przed skutkami ruchu zakładu górnictwa obejmuje jedynie uzasadnione koszty wykonanego zabezpieczenia.

Wyliczenia kosztów naprawienia szkody na nieruchomości powódki dokonano w oparciu o opinię biegłej M. L. (1). Koszt wykonania robót zabezpieczających wynosi zatem 171.169,79 zł brutto, koszt prac remontowych przywracających stan poprzedni wynosi 62.625,96 zł brutto, zaś koszty dodatkowe 25.295 zł brutto (obejmujące: koszt wykonania projektu zabezpieczenia wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę 4305 zł brutto, koszt nadzoru inspektorskiego 1230 zł brutto, koszt dwukrotnej realokacji wyposażenia przy założeniu 3-ech kursów samochodu z obsługą 3300 zł brutto, koszt magazynowania (4miesiące) 2460 zł brutto, koszt wynajęcia lokalu zastępczego (4 miesiące) 14.000 zł brutto). Tym sam, łączny koszt naprawienia szkody w nieruchomości powódki oceniono na 259.090,75 zł brutto. Sąd Okręgowy przyjął, zgodnie z jednoznacznymi stwierdzeniami biegłych J. N. (1) i M. L. (1), że wykonanie profilaktycznego zabezpieczenia jest konieczne i od tego należy rozpocząć naprawę uszkodzonego obiektu. Sąd zważył nadto, iż biegła M. L. (1) wskazała w opinii, że potrzebę wykonania profilaktycznego zabezpieczenia uzasadnia fakt, że strona pozwana popełniła błąd w ocenie kategorii odporności tego budynku przed rozpoczęciem eksploatacji górnictwa w pokładzie 207, jako że w rzeczywistości budynek miał odporność kategorii drugiej i wymagał zabezpieczenia profilaktycznego na prognozowane wpływy kategorii trzeciej przed rozpoczęciem eksploatacji górnictwa pokładu 207. Zdaniem Sądu druga kategoria odporności budynku, niższa od prognozowanych wpływów kategorii trzeciej oraz planowana dalsza eksploatacja górnictwa w pokładzie 209 (po 2025r.) uzasadniają konieczność wykonania prac zabezpieczających, które podniosą odporność tego budynku, bowiem skoro w budynku powódki wystąpiły poważne uszkodzenia, to obecnie trzeba wykonać prace remontowe łącznie z dozabezpieczeniem, aby przywrócić go do stanu pierwotnej stateczności i użyteczności zgodnie z przeznaczeniem. Temu zdaniem służy wykonanie opaski w poziomie fundamentów, które powinno zostać wykonane obecnie, nie w okresie kolejnej eksploatacji górnictwa.

Sąd pierwszej instancji podkreślał, że pozwana nie kwestionowała planów prowadzenia eksploatacji po 2025r., a z opinii biegłych wynika, że wykonanie zabezpieczeń przed wpływami eksploatacji górnictwa w budynku powódki nie jest przedwczesne i winno odbyć się łącznie z wykonywanymi pracami remontowymi. W tej sytuacji wstrzymanie się z pracami zabezpieczającymi, do czasu sporządzenia planu ruchu zakładu górnictwa, zdaniem Sądu Okręgowego sprawiłoby, że szkoda nie zostałaby naprawiona w sposób kompleksowy, bowiem same prace remontowe usuwające zaistniałe uszkodzenia, nie spowodowałyby przywrócenia budynku do stanu pierwotnej stateczności i użyteczności zgodnie z przeznaczeniem. Przywołano przy tym w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia stanowisko zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 19 lutego 2016r., V ACa 514/15, na poparcie tezy, iż zabezpieczenia nie powinno odwlekać się w czasie w sytuacji ewentualnego przyszłego wznowienia eksploatacji. Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę na istotny element statyki budynku, podkreślany w opinii biegłej M. L. (1), zdaniem której brak usztywnienia bryły budynku i wzmocnienia jego statyki, już aktualnie, mogłoby prowadzić do znaczących szkód przy nowej eksploatacji górnictwa, niezależnie od terminu jej planowania i zakresu wydobycia.

Sąd Okręgowy ponadto przyjął, iż w świetle regulacji art. 361 kc, koszty wykonania projektu zabezpieczenia wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę, koszt nadzoru inspektorskiego, koszt dwukrotnej realokacji wyposażenia, koszt magazynowania oraz koszt wynajęcia lokalu zastępczego, pozostają w adekwatnym związku przyczynowym ze szkodą, do jakiej naprawienia zobowiązana jest pozwana. Zważył, że powyższe koszty zmuszona będzie ponieść powódka przy okazji zlecenia wykonania niezbędnych prac, celem naprawy szkód górniczych w nieruchomości.

W tym stanie rzeczy uznano, że powódka winna otrzymać zapłatę odszkodowania obliczonego w sposób właściwy przez biegłą M. L. (1) i obejmującego koszty wykonania napraw, koszty dozabezpieczenia nieruchomości oraz koszty dodatkowe.

O odsetkach orzeczono zgodnie z żądaniem powódki, na zasadzie art. 481 kc, zasądzając je od 140.000zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia modyfikacji, od 2.000zł od dnia następującego po modyfikacji do dnia kolejnej modyfikacji i od 259.090,75zł od dnia następującego po drugiej modyfikacji do dnia zapłaty.

Nadano wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie objętym uznaniem pozwu na mocy art. 333 § 1 pkt 2 kpc.

O kosztach procesu orzeczono z powołaniem na art. 98 § 1 i 3 kpc, obciążając nimi w całości pozwaną, która przegrała spór w całości.

O kosztach sądowych wyrzeczono na zasadzie art. 96 ust. 1 pkt. 12 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy oraz art. 108 kpc, obciążając nimi w całości pozwaną jako stronę przegrywającą proces.

Apelację od tego wyroku w zakresie rozstrzygnięć zawartych w punkcie 1. - co do kwoty 176704,79zł z odsetkami oraz, w związku z powyższym zaskarżeniem, zawartych w punktach 3. i 4.

W śródku zaskarżenia zarzucono naruszenie art. 386 § 4 kpc poprzez prowadzące do nierozpoznania istoty sprawy uznanie, iż roszczenie nie jest przedwczesne i tym samym naruszenie art. 150 ustawy - Prawo geologiczne i górnicze z 9 czerwca 2011 r. w zw. z art. 286kpc oraz art. 279 kpc przez przyjęcie, iż zasadne jest zabezpieczenie nieruchomości przed szkodami górniczymi bez badania czy będą one oddziaływać na nieruchomość powódki mimo braku eksploatacji górniczej do 2025r. i pominięcie dowodu z opinii biegłego geologa oraz opinii innego biegłego z zakresu szkód górniczych i budownictwa.

Skarżąca zarzucała naruszenia przepisów prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 278 § 1 kpc, art. 286 kpc w zw. z art. 162 kpc poprzez oddalenie wniosku dowodowego pozwanej o powołanie innego biegłego z zakresu szkód górniczych i budownictwa, w świetle rozbieżności tez opinii sądowej biegłej M. L. (1) i opinii J. K. (1) sporządzonej na zlecenie pozwanej w zakresie oceny zasadności i konieczności prac profilaktycznych zabezpieczających dla zakresu szkody powódki oraz w sytuacji, gdy z opinii geologiczno - górniczej wynika brak planów wydobywczych na tym terenie.

Wskazywała nadto na naruszenie przepisów prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 278 kpc, art. 286 kpc poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i uznanie, że konieczne są profilaktyczne prace zabezpieczające w budynku powódki i że nie są one przedwczesne, że pozwana popełniła błąd przy ocenie kategorii odporności budynku przed rozpoczęciem eksploatacji górniczej, przez przyjęcie, iż pozwana sporządza planu ruchu zakładu górniczego na okres dwuletni, co uniemożliwia ustalenie rodzaju koniecznego zabezpieczenia budynku, przyjęcie, że opinie biegłych wskazywały na konieczność profilaktycznego zabezpieczenia budynku, podczas gdy złożone do akt dokumenty wskazywały, że na tym terenie do 2025r. nie będzie prowadzona eksploatacja górnicza, że planu ruchu zakładu górniczego opracowywane na dwa lata ulegną zmianie oraz zignorowanie stwierdzenia J. K. (1), iż wobec projektowanej eksploatacji po 2025r, profilaktyczne zabezpieczenie obecnie nie jest celowe, a także poprzez oparcie się na opinii biegłej wydanej dla potrzeb zabezpieczenia, następnie uchylonego.

W apelacji podnoszono naruszenie art., 193 § 2¹ kpc i art. 132 § 1 kpc poprzez rozszerzenie powództwa co do 2000zł z odsetkami w piśmie doręczonym pełnomocnikowi pozwanej przez przeciwnika, nie przez Sąd.

Zarzucono nadto nadto naruszenie art. 279 kpc przez oddalenie wniosku pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geologa mimo konieczności ustalenia, czy warunki geologiczno - górnicze nieruchomości powódki powodują oddziaływanie na jej budynek mimo ustania eksploatacji górniczej i wyjaśnienia konieczności profilaktycznych zabezpieczeń przed wpływami szkód górniczych. Skarżąca wskazywała, iż postanowienie oddalające wniosek dowodowy winno zapaść na rozprawie, nie na posiedzeniu niejawnym, co uniemożliwiło jej zgłoszenie stosownych zastrzeżeń w trybie art. 162 kpc. Wnoszono nadto o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego geologa oraz z zakresu szkód górniczych i budownictwa w postępowaniu drugoinstancyjnym.

Pozwana zarzucała również naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i nieprawidłowe zastosowanie art. 150 i art. 145, art. 147 ustawy z 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze w zw. z art. 435 § 1 i art. .361 § 1 kc poprzez przyjęcie, iż w skład odszkodowania winien wejść koszt profilaktycznego zabezpieczenia

przed szkodami górnictwem budynku, które jest przedwcześnie w związku z brakiem opinii geologicznej, niewiadomej eksploatacji po 2025r. w związku ze zmiennymi planami w ruchu zakładu górnictwa.

Powoływała się także na nieprawidłowe zastosowanie art. 150 w zw. z art. 105 i art. 108 ust. 6 wspomnianej ustawy oraz art. 405 kc poprzez przyjęcie, iż wykonanie profilaktycznych zabezpieczeń przed szkodami górnictwem nie prowadzi do bezpodstawnego wzbogacenia powódki, mimo niemożności ustalenia jakie będą konieczne zabezpieczenia przed szkodami, wobec nowych planów ruchu zakładu górnictwa i nieokreślenia przyszłej eksploatacji po 2025r. Skarżąca motywowała, iż może to doprowadzić do bezpodstawnego zastosowania zabezpieczeń na wyższą kategorię przed szkodami górnictwem od faktycznie koniecznych dla budynku powódki.

Wobec takich zarzutów pozwana wniosła o zmianę kwestionowanego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powódki jedynie kwoty 82385,96zł z ustawowymi odsetkami od 23 grudnia 2016r. i oddalenie powództwa w pozostałej części, a także zasądzenie na rzecz pozwanej od powódki całości kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie jego uchylenia w zaskarżonym zakresie i przekazania w tej części sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji pozwanej i zwrot kosztów postępowania apelacyjnego. Podnosiła, iż J. K. (1) wprawdzie jest wpisany na listę biegłych sądowych, jednakże w niniejszej sprawie nie występował w tym charakterze, lecz jako autor opinii prywatnej sporządzonej na zlecenie pozwanej, natomiast w sprawie przeprowadzono jedynie dowód z opinii biegłej M. L. (1) i biegłego J. N. (3). Podnosiła, że upadek zabezpieczenia nie spowodował pozbawienia mocy dowodowej opinii biegłego J. N. (2).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej mogła odnieść skutek jedynie w niewielkiej części oraz nie w pełni z przyczyn w niej podnoszonych.

W pierwszej kolejności godzi się wskazać, iż stan faktyczny został przez Sąd Okręgowy ustalony w sposób prawidłowy, z zachowaniem wymogów kodeksowych przewidzianych dla cywilnego postępowania sądowego w procesie kontradyktoryjnym, w oparciu o zaferowane przez obie strony środki dowodowe szczegółowo wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i stosownie do niesionej przez nie treści. Nie budziła nadto wątpliwości Sądu drugoinstancyjnego prawidłowość oceny wiarygodności dowodów, przedstawiona w pisemnych motywach Sądu Okręgowego. Była bowiem zgodna z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, zaś ściśle odniesienie się do racjonalnych i zrozumiałych tez opinii biegłych w zakresie wymagających wiedzy specjalistycznej, zasługiwało na pełne poparcie. Z tych przyczyn ustalenia te Sąd Odwoławczy uznał za własne, bez konieczności ponownego, zbędnego przytaczania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2007 r., II CSK 18/07, Lex nr 966804; orzeczenie Sadu Najwyższego z 13 grudnia 1935 r., C III 680/34. Zb. Urz. 1936, poz. 379, z 14 lutego 1938 r., C II 21172/37, Przegląd Sądowy 1938, poz. 380 i z 19 listopada 1998 r., III CKN 792/98, OSNC 1999, Nr 4, poz. 83; wyrok Sądu Najwyższego z 9 marca 2006 r., I CSK 147/05).

W szczególności podnoszoną w apelacji kwestię przyjęcia stopnia odporności na wpływy górnictwa oraz koniecznego zabezpieczenia należycie wyjaśniła w toku postępowania pierwszoinstancyjnego biegła M. L. (2). Ustalenia w zakresie zabezpieczenia w zakresie wpływów działalności górnictwa budynku powódki, w świetle uwarunkowań występujących w dacie wznoszenia budynku,

wobec jego konstrukcji, w tym fundamentów, a także w okresie późniejszym, zostały należycie poparte materiałem dowodowym. Fakt zakwalifikowania przez biegłą budynku powódki do określonej kategorii pod tym względem, wbrew stanowisku pozwanej, także został należycie umotywowany. Kwestionowanie tych stwierdzeń opartych o wnioski opinii biegłej i jej wyjaśnienia, w ramach środka zaskarżenia od wyroku Sądu pierwszej instancji, na etapie postępowania drugoinstancyjnego, nie może odnieść skutku, zwłaszcza wobec braku racjonalnych przesłanek ku podważeniu prawidłowości stwierdzeń biegłej. Zamiar prowadzenia eksploatacji górnictwa przez pozwaną w 2025r. w pokładzie 209 został wskazany przez stronę w toku procesu i nie był przez nią dotychczas kwestionowany; trudno w tej sytuacji czynić zatem zarzuty bezpodstawności tego założenia. Niezależnie od tych kwestii odnoszących się do przyszłej eksploatacji, wypada wskazać za biegłą M. L. (1), iż zabezpieczenia przez nią wskazane jako nieodzowne w

chwili obecnej, stanowią pierwszy etap naprawy uszkodzonego obiektu. Konieczność profilaktycznego zabezpieczenia nie wynika nadto z zamiaru przyszłej eksploatacji, lecz z błędu w ocenie kategorii odporności tego budynku przed rozpoczęciem eksploatacji górniczej w pokładzie 207, jako że w rzeczywistości budynek miał odporność kategorii drugiej i wymagał zabezpieczenia profilaktycznego na prognozowane wpływy kategorii trzeciej przed rozpoczęciem eksploatacji górniczej pokładu 207. Stwierdzona na podstawie oględzin budynku oraz dostarczonej dokumentacji druga kategoria odporności budynku, niższa od prognozowanych wpływów kategorii trzeciej oraz planowana dalsza eksploatacja górnicza w pokładzie 209 po 2025r. uzasadniają konieczność wykonania prac zabezpieczających. Podniosą one odporność tego budynku, bowiem skoro już wystąpiły poważne uszkodzenia, to obecnie trzeba wykonać prace remontowe łącznie z dozabezpieczeniem, aby przywrócić go do stanu pierwotnej stateczności i użyteczności zgodnie z przeznaczeniem, poprzez wykonanie opaski w poziomie fundamentów. Biegła podkreśliła nadto, iż powinno ono zostać wykonane obecnie, nie w okresie kolejnej eksploatacji górniczej, jako pierwszy element prac naprawczych i remontowych, zwłaszcza, że brak usztywnienia bryły budynku i wzmocnienia jego statyki już aktualnie mogłyby prowadzić do znaczących szkód przy nowej eksploatacji górniczej, niezależnie od terminu jej planowania i zakresu wydobywania. Nie sposób więc uznać roszczenia za przedwczesne lub uzależnione od konkretnych przyszłych planów ruchu zakładu górniczego, jak chciała tego pozwana.

Nie doszło, wbrew zarzutom podnoszonym w apelacji, do nierozpoznania istoty sprawy. Sąd Okręgowy bowiem należycie odniósł się do całości zagadnienia stanowiącego przedmiot niniejszego postępowania w zakresie ustaleń oraz objął je merytorycznym orzeczeniem, orzekając w przedmiocie wszystkich wniosków dowodowych pozwanej. Nie dopatrzone się przy tym naruszenia art. 150 ustawy - Prawo geologiczne i górnicze, bowiem roszczenia o naprawienie szkody zaistniałej od 2012r. w nieruchomości powódki nie sposób uznać za przedwczesne, w tym w zakresie dotyczącym konieczności zastosowania zabezpieczeń budynku, a to z uwagi na treść opinii biegłych wskazujących na sposób naprawienia szkody, obejmujący stosowne zabezpieczenia jako prowadzące do odzyskania stabilności budynku i uprzednich jego walorów użytkowych zgodnie z przeznaczeniem, na co słusznie wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Brak było zatem podstaw do wydania orzeczenia kasatoryjnego przez Sąd Apelacyjny, wobec braku potwierdzenia się zarzutu nierozpoznania istoty sprawy.

Skuteczny okazał się być zarzut naruszenia wskazanych w apelacji przepisów prawa procesowego poprzez nieprawidłowe dokonanie doręczenia pisma procesowego zawierającego rozszerzenie powództwa w trybie art. 132 § 1 kpc w miejsce doręczenia go przez Sąd (zob.: uchwała Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2018r., sygn. III CZ 31/18), jednakże pozostał on bez wpływu na treść zapadłego orzeczenia. W istocie bowiem pismo powódki zostało wniesione do akt sprawy, pozwana formalnie zajęła szczegółowe stanowisko co do rozszerzonego powództwa, wniosła merytorycznie o jego oddalenie wdając się w spór, zatem roszczeniu temu nadano skutecznie bieg, a rozstrzygnięcia w tej mierze zdaniem Sądu Apelacyjnego w tych warunkach nie sposób ocenić jako wykraczającego poza zakres żądania strony powodowej.

Nie stwierdził nadto Sąd Apelacyjny zarzucanego przez skarżącą naruszenia przepisów prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 278 § 1 kpc, art. 286 kpc w zw. z art. 162 kpc poprzez oddalenie wniosku dowodowego pozwanej o powołanie innego biegłego z zakresu szkód górniczych i budownictwa, niż biegła M. L. (1). Podobnie nie znalazł Sąd drugiej instancji podstaw do uznania za nietrafne rozstrzygnięcia procesowego w zakresie oddalenia wniosku pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego geologa. Zastrzeżenia w tej kwestii, w związku z ujawnieniem naruszenia procedury (art. 279 kpc) nie mającego jednak wpływu na treść orzeczenia, skarżąca miała możliwość zatem zgłoszenia w dalszych pismach procesowych i środka zaskarżenia, co też skutecznie uczyniła. Jej zarzuty nie mogły jednak odnieść zamierzonego skutku. Biegła bowiem, dysponująca wiedzą specjalistyczną z zakresu geologii, szacowania nieruchomości i szkód górniczych, sporządziła kompleksową opinię pisemną, uwzględniającą uwarunkowania geologiczne nieruchomości powódki i ich wpływ na jej zabudowę, w wyniku zgłoszenia wątpliwości co do określonych tez przez pozwaną udzieliła wyczerpujących wyjaśnień, nie zgłoszono nadto dalszych pytań do biegłej. Sądy obu instancji nie stwierdziły mankamentów w opinii biegłej, które mogłyby wzruszyć jej wartość i moc dowodową dla celów poczynienia w oparciu o nią wiążących ustaleń faktycznych. Za wyjątkiem komunikowania

nieusatisfakcjonowania treścią wniosków opinii i ich sprzeczności ze stanowiskiem procesowym pozwanej, nie zgłaszała ona żadnych zastrzeżeń, które mogłyby wzruszyć miarodajność powyższej opinii. Nie mogły być nimi w szczególności powoływane w apelacji ewentualne rozbieżności z treścią opinii prywatnej J. K. (2) przedstawionej przez skarżącą przed Sądem pierwszej instancji, która nie była elementem postępowania dowodowego i podstawą ustaleń faktycznych prowadzących do wydania rozstrzygnięcia. Odnoszenie się więc do tej opinii jest zbędne. Podkreślenia wymaga, iż wskazywane jako pierwszy etap prac remontowych zabezpieczenia nie tylko bowiem odnosić się mają do przyszłej eksploatacji górniczej, ale i odpowiadają skutkom już przeprowadzonej i mają na celu przywrócenie stabilności budynku i jego walorów użytkowych, zwłaszcza, że jest on posadowiony na granicy obszaru, gdzie eksploatacja się zakończyła, co stanowi szczególnie niekorzystne uwarunkowanie. Uwzględniając także tezy dowodowe wniosku pozwanej, wypadało uznać go za spóźniony i niecelowy.

Za spóźnione zatem uznał Sąd Apelacyjny wnioski dowodowe zgłoszone w apelacji i jako takie nie mogły być uwzględnione; były one już przedmiotem rozważań Sądu pierwszej instancji oraz jak stwierdzono, zasadnie zostały oddalone. Sąd Apelacyjny nie dostrzegł podstaw do zmiany takiego stanowiska w ramach postępowania drugoinstancyjnego.

W tak ustalonym stanie faktycznym nie sposób było uznać zasadności zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego, w zakresie przywołanym w apelacji pozwanej, ani też uwzględnianym z urzędu.

Ustalenia faktyczne dokonane w oparciu o dowody wskazane w uzasadnieniu kwestionowanego wyroku, nie pozwalały na przyjęcie przedwczesności roszczenia o naprawę szkody w budynku powódki i tym samym, niesłuszności zasądzonego odszkodowania. W jego skład słusznie włączono koszt zabezpieczeń, które ze względów technologicznych winny być przeprowadzone przed pozostałymi pracami w nieruchomości powódki. Jak już wyżej wskazano, zabezpieczenia te są niezbędne dla zapewnienia stabilizacji budynku i przywrócenia jego pełnej użyteczności, a ich koszt należycie został ustalony w oparciu o opinię biegłej. Nie doszło zatem do zarzucanego naruszenia art. 150, art. 145 i 147 ustawy z 9 czerwca 2011 r. - Prawo górnicze i geologiczne w zw. z art. 435 § 1 kc i art. 361 § 1 kc. Ten koszt stanowi bowiem element prawidłowego naprawienia szkody w budynku powódki, pozostającej w związku przyczynowym z działalnością górniczą pozwanej. Brak odrębnej opinii biegłego geologa oraz hipotetyczny zakres planowanej eksploatacji górniczej po 2025r. na tym terenie pozostają, w świetle tez opinii biegłej M. L. (1) i jej wyjaśnień, kwestią drugorzędną.

Nie sposób było również przyjąć naruszenia art. 150 zw. z art. 105 i 108 wspomnianej ustawy oraz art. 405 kc poprzez zasądzenie na rzecz powódki odszkodowania w kwestionowanym zakresie. W opinii specjalistycznej wyjaśniono bowiem wystarczająco sposób ustalania wymaganej kategorii zabezpieczeń w odniesieniu do budynku powódki, przy wszechstronnym uwzględnieniu istniejących i prawidłowo ustalonych uwarunkowań. Twierdzenia te są jasno umotywowane, osadzone w stanie faktycznym i stały się przekonujące dla Sądów obu instancji. Kwestionowanie opinii, przy przyjętej przez pozwaną dotychczas argumentacji, na etapie postępowania przed Sądami zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji, nie mogło odnieść skutku.

Zasądzona więc suma 171169,79zł była zatem prawidłowa, jako koszt wykonania robót zabezpieczających, należna co do zasady, jak i wysokości.

Za konieczne elementy świadczenia wypadało uznać także koszty nadzoru inwestorskiego, wykonania projektu oraz uzyskania pozwolenia na budowę, nie sposób byłoby bowiem postawić powódkę w sytuacji konieczności prowadzenia robót budowlanych bez koniecznej dokumentacji oraz wymaganego przepisami prawa nadzoru, lub też pozostawienia jej ponoszenia wydatków na ten cel z własnych środków. Również 4305zł oraz 1230zł były więc powódce należne, z odsetkami ustawowymi wynikającymi jednak z rozstrzygnięcia reformatoryjnego Sądu Apelacyjnego. Wyrok w punkcie 1. co do roszczenia głównego zatem, wraz z częścią roszczenia ubocznego, ostał się bez ingerencji Sądu drugoinstancyjnego.

W tym też zakresie apelację pozwanej oddalono jako niezasadną na mocy art. 385 kpc.

Apelacja pozwanej musiała jednak częściowo odnieść skutek w zakresie dotyczącym roszczenia ubocznego. Wprawdzie skarżąca nie zawarła w niej szczegółowych zarzutów w tym zakresie, jednakże Sąd drugiej instancji związany jest zakresem zaskarżenia i zobowiązany jest w jego ramach uwzględnić z urzędu stwierdzone naruszenia przepisów prawa materialnego. Do takiego naruszenia w odniesieniu do zasądzonego świadczenia odsetkowego doszło. Wskazać bowiem wypada, iż rozszerzenie powództwa o 2000zł dokonane w piśmie datowanym na 30 sierpnia 2016r. dotyczyło kosztów opinii prywatnej zleconej przez powódkę i było poparte fakturą wystawioną z tego tytułu na rzecz powódki. To roszczenie nie było jednak już popierane w dalszym piśmie modyfikującym powództwo, datowanym na 24 lipca 2017r, w którym powódka domagała się od pozwanej ostatecznie zapłaty 259090,75zł, stanowiącej wynikający z opinii biegłej koszt naprawy szkody na nieruchomości powódki, w tym koszty zabezpieczeń, wraz ze wskazanymi odsetkami. To pismo procesowe zostało doręczone 10 sierpnia 2017r. pełnomocnikowi pozwanej na polecenie Sądu Okręgowego. Odsetki ustawowe za opóźnienie od pierwotnie dochodzonej kwoty 140.000zł mogły być zatem zasądzone od 23 grudnia 2015r. do 10 sierpnia 2017r., jednakże od ostatecznie dochodzonej kwoty, ustalonej w oparciu o wyliczenie kosztów naprawy szkody wynikające z opinii biegłej, odsetki ustawowe za opóźnienie należne są od 11 sierpnia 2017r., zatem od dnia następującego po doręczeniu pozwanej odpisu pisma rozszerzającego pozew, stosownie do treści art. 455kc w zw. z art. 481 § 1 i 2 kc. W pozostałym jednak zakresie roszczenie odsetkowe powódki nie mogło zostać uwzględnione i zostało objęte oddaleniem powództwa.

Zmianie musiało ulec także kwestionowane przez pozwaną rozstrzygnięcie o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu pierwszo instancyjnym, zawarte w punkcie 3. zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny zważył, iż ponieważ co do zasady powódka uległa jedynie w nieznaczonej części, zatem na mocy art. 100 zd. 2 kpc w zw. z art. 99 kpc w zw. z art. 108 § 1 kpc oraz art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych pozwana winna ponieść całość kosztów procesu i kosztów sądowych, prawidłowo ustalonych przez Sąd Okręgowy.

Pozew wniesiono jednak 23 grudnia 2015r., zatem zastosowanie znajduje regulacja Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Stosownie do jego § 4 ust. 2 w razie zmiany w toku postępowania wartości stanowiącej podstawę obliczenia opłat, bierze się pod uwagę wartość zmienioną, poczynając od następnej instancji. Zgodnie zatem z § 6 pkt 6 Rozporządzenia wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powódki winna wynieść 3600zł.

Z tych to przyczyn zmieniono zaskarżony wyrok w punktach 1. i 3. we wskazany wyżej sposób na zasadzie art. 386 § 1 kpc, oddalając apelację w pozostałej części po myśli art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego wyrzeczono w oparciu o przepis art. 100 zd. 2 kpc w zw. z art. 99 kpc w zw. z art. 108 § 2 kpc, obciążając nimi przegrywającą prawie w całości pozwaną. Na koszty te składa się wynagrodzenie pełnomocnika powódki będącego radcą prawnym w wysokości 4050zł, obliczone stosownie do § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SO del. Lucyna Morys - Magiera	SSA Piotr Wójtowicz	SSA Joanna Naczyńska
--------------------------------	---------------------	----------------------